

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๕๓

วันที่ ๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖
วรรคหนึ่ง (๑๐) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐
หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ กำหนดความเสมอภาค
ของบุคคลไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด
เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ
หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ
ได้เช่นเดียวกันบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐
วรรคสาม เพิ่มคำว่า “ความพิการ” แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
ก็เนื่องจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ นี้ต้องการให้ผู้พิการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม
เสมอภาคและเป็นธรรมเช่นเดียวกันกับบุคคลโดยทั่วไป การนำเอาความพิการของบุคคลมาเป็นข้อกำหนด
หลักเกณฑ์ในการจำกัดสิทธิย่อมถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ จะยกเว้นถือเป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกันบุคคลอื่นย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม ก็ตาม แต่มาตรการที่เป็นการจำกัดสิทธิจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้น

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) คำว่า “มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ” เห็นว่าบทบัญญัติในมาตรานี้กำหนดคำว่า “มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสม” เป็นการกำหนดที่กว้างจนไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนย่อมนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจที่ส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมในที่สุด เพราะคำว่ามีกายไม่เหมาะสม ย่อมจะรวมเอาความเป็นผู้พิการเข้าไปอยู่ในความหมายเช่นนี้ได้และจะเกิดปัญหาในการใช้ดุลยพินิจที่บ่งชี้ว่าความพิการเพียงใดที่ไม่เหมาะสมหรือเหมาะสมที่จะรับสมัครบุคคลเข้าสอบทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา แม้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมจะกำหนดหลักเกณฑ์ความเหมาะสมของบุคคลผู้มีกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการนอกจากจะพิจารณาถึงความรู้ความสามารถแล้วยังต้องพิจารณาสุขภาพของร่างกายและจิตใจว่ามีความสมบูรณ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้มีบุคลิกลักษณะที่ดีพอที่จะเป็นผู้พิพากษาซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ก็ตาม เห็นว่า กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลได้นั้นจะต้องมีความชัดเจนแน่นอนว่ามีขอบเขตเพียงใดเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนทราบว่ากฎหมายดังกล่าวต้องการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดและจะต้องสอดคล้องกับหลักแห่งความได้สัดส่วนคือต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของสังคม โดยส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ขององค์ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เพิ่มคำว่า “ความพิการ” เข้าไปในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ก็ด้วยเจตนารมณ์ที่ต้องการให้คนพิการได้รับสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลโดยทั่วไปว่าจะเป็นเรื่องของการศึกษา การทำงาน และการประกอบอาชีพ เป็นต้น อันเป็นหลักเกณฑ์ที่ไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) ใช้อำนาจดุลยพินิจอย่างกว้างซึ่งนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจที่เกินขอบเขตและส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมในที่สุด รวมทั้งเป็นการบัญญัติกฎหมายจำกัดสิทธิเกินความจำเป็น กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๙ ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖
วรรคหนึ่ง (๑๐) จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐
วรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสม
ที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๓๐ วรรคสาม

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ